

Bemærkninger til forslaget

Forslagsstillerne ønsker, at toinstansprincippet gennemføres konsekvent i nævningesager.

Den nuværende strafferetspleje, hvor anke af skyldsspørgsmålet er udelukket i en række alvorlige sager, udgør et fundamentalt retssikkerhedsmæssigt problem.

Tiltalte for mord, voldtægt eller røveri bør sikres præcis samme retssikkerhedsgarantier som personer, der »kun« er tiltalt for eksempelvis tyveri eller simpel vold.

Særligt i sager, hvor den tiltalte risikerer en længe-revarende frihedsstraf, er det bydende nødvendigt, at den tiltalte får mulighed for at få prøvet skyldsspørgsmålet ved to instanser.

Danmark har – på grund af vores manglende ankemulighed – måttet tage forbehold over for toinstanskravet i artikel 14, stk. 5, i FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder. Derudover har Danmark taget forbehold over for toinstanskravet i artikel 2 i 7. tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), for så vidt angår den manglende ankemulighed i bødesager under 3.000 kr., men Danmark har ikke taget forbehold over for den manglende ankemulighed af skyldsspørgsmålet i nævningesager.

Efter artikel 2, stk. 2, i 7. tillægsprotokol kan toinstanskravet fraviges, hvis den tiltalte er stillet for den højeste domstol. Efter forslagsstillernes opfattelse efterlever retsplejeloven ikke dette krav. Menneskerettighedskommissionen har imidlertid i konkrete afgørelser af 9. september 1992 og 30. november 1994 fundet den danske retstilstand i overensstemmelse med EMRK bl.a. på grund af de store variationer fra stat til stat vedrørende ankebehandlinger i straffesager.

For at bringe dansk ret bedre i overensstemmelse med FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder og med EMRK, er det imidlertid efter forslagsstillernes opfattelse på tide, at toinstansprincippet gennemføres fuldt ud i den danske strafferetspleje.

Helt konkret drejer det sig om straffesager, hvor der bliver tale om fængselsstraf i 4 år eller derover. Disse

sager behandles i dag af landsretten under medvirken af et nævningeting som første instans. Undtaget herfra er sager om økonomisk kriminalitet, der som følge af deres kompleksitet behandles som domsmandssager ved byretten som første instans.

Findes den tiltalte skyldig af nævningetinget i landsretten, har den dømte ingen mulighed for at anke selve skyldsspørgsmålet (bevisbedømmelsen) til en højere instans med mulighed for en ny bevisbedømmelse. Den tiltaltes ankemulighed begrænser sig som udgangspunkt til anke af sanktionsudmålingen. Derudover kan den tiltalte anke en række juridiske forhold omkring nævningetingets afgørelse – herunder rettergangsfejl, forældelse eller fejlagtig retsanvendelse, hvor den tiltaltes faktiske handling eller undladelse ikke er i overensstemmelse med gerningsindholdet i den konkrete straffebestemmelse (den retlige subsumption).

Forslagsstillerne finder ikke, at retsplejelovens regler om »den dobbelte garanti« udgør en retssikkerhedsmæssig kompensation for den manglende ankemulighed. Hvis nævningenes erklæring går ud på, at den tiltalte er skyldig, kan de juridiske dommere lade sagen gå om for et nyt nævningeting, såfremt de finder, at beviserne ikke er tilstrækkelige til en domfældelse. »Den dobbelte garanti« er således i sagens natur ikke en ankeinstitution, da den tiltalte ikke har nogen indflydelse på, om sagen skal gå om – det har alene de juridiske dommere.

Ud over at den manglende ankemulighed udgør et fundamentalt retssikkerhedsmæssigt problem, har denne retstilstand tillige betydet, at Højesteret er blevet belastet af såkaldte formalitetsanker. Forsvarerne ser sig i dag nødsaget til at påberåbe sig tekniske formaliteter, da forsvaret ikke har nogen mulighed for at angribe selve sagens substans – nemlig skyldsspørgsmålet og bevisvurderingen.

Dette udgør et yderligere retssikkerhedsmæssigt problem, hvor udviklingen går i retning af, at frifindelse eller domfældelse afhænger af tekniske/juridiske spidsfindigheder frem for, om den tiltalte rent fak-